

RAAD VAN TOEZICHT

Verslag van de
werkzaamheden

2

0

0

3

Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA's
Postbus 84212
2508 AE 's-Gravenhage
Telefoon 070 – 338 36 41
Fax 070 – 338 36 47
e-mail info@rvtbaa.nl
internet www.rvtbaa.nl

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk 1. Voorgeschiedenis.....	1
Hoofdstuk 2. Instelling van de Raad.....	2
Hoofdstuk 3. De Periodieke Preventieve Toetsing	4
3.1 Inleiding	4
3.2 Opzet van het stelsel van toetsingen	4
3.3 Pilot-toetsingen	5
3.4 Toetsingen 2003.....	5
3.5 Uitkomsten van de toetsingen.....	7
Hoofdstuk 4. Overige werkzaamheden.....	9
4.1 Organisatie	9
4.2 Communicatie	9
4.3 Accreditatie.....	10
Hoofdstuk 5. Conclusies en Aanbevelingen	11

Hoofdstuk 1. Voorgeschiedenis.

Hoewel een jaarverslag in het algemeen de lotgevallen van een organisatie over een kalenderjaar weergeeft, maakt het onderhavige verslag van de werkzaamheden van de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA's daarop een uitzondering: ook wordt in het verslag beschreven wat er aan de totstandkoming van de Raad is voorafgegaan.

Reeds in 1999 bestond er namelijk bij het bestuur van de beroepsorganisatie van Accountants-Administratieconsulenten (de NOvAA), in navolging van de trend bij andere beroepsorganisaties, de behoefte om de kwaliteit van de aangesloten accountants op een hoger niveau te brengen en te houden. Er zou een vorm van toezicht moeten komen op de werkzaamheden van de accountants; een vorm van toezicht dat niet wordt uitgeoefend door aan het te onderzoeken accountantskantoor gelieerde AA's, maar door accountants van andere kantoren. Deze toetsing zou ertoe bij moeten dragen, dat de kwaliteit en de systemen van kwaliteitsbeheersing van de kantoren in alle onderdelen der werkzaamheden zou verbeteren. Deze wens tot kwaliteitsverbetering werd door het NOvAA-bestuur in den brede met de leden gecommuniceerd. Na uitvoerige consultatie van de leden van de NOvAA en zorgvuldige voorbereiding werd op 18 juni 2001 de Verordening op de Kwaliteitsbeheersing door de Ledenvergadering van de NOvAA aanvaard en werd de Commissie Kwaliteitsbeheersing (die belast werd met de voorbereiding en uitvoering van de uit deze verordening voortvloeiende werkzaamheden) ingesteld.

Waarom is deze Commissie per 1 januari 2003 weer opgeheven? In het jaar 2002 hebben zich in de financiële wereld namelijk ontwikkelingen voorgedaan, onder andere in de Verenigde Staten van Amerika, die tot andere gedachten binnen de NOvAA hebben geleid. Beursschandalen bij Enron en Worldcom alsmede de commotie rond de bouwfraude in eigen land hebben het bestuur van de NOvAA doen inzien, dat de positie van de accountant kwetsbaar kan zijn en dat zijn kwaliteiten als deskundigheid, onafhankelijkheid en betrouwbaarheid in de perceptie van het maatschappelijk verkeer niet steeds onomstreden zijn. Deze omstandigheden, waarvan het gewicht niet of nauwelijks is vast te stellen, zijn voor het NOvAA-bestuur aanleiding geweest om de voorgestane opzet van de toetsing los te laten en een andere benadering van het toetsingssysteem te volgen. De toetsing zou daarbij niet langer door de Commissie Kwaliteitsbeheersing worden uitgevoerd, maar door een extern, van de NOvAA onafhankelijk, publiekrechtelijk orgaan: de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA's.

Op 31 oktober 2002 werd, tijdens een Buitengewone Ledenvergadering van de NOvAA, de Raad van Toezicht ingesteld krachtens de Verordening op de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA's. Tevens werd tijdens die Ledenvergadering de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing aanvaard. In laatstgenoemde verordening is de structuur van het toetsingssysteem, zoals dat door de Commissie Kwaliteitsbeheersing is ontwikkeld, vrijwel geheel overgenomen. In hoofdstuk 3, inzake de Periodieke Preventieve Toetsing, zal hierop worden teruggekomen. Gelet op het vorenstaande was er derhalve geen plaats meer voor meergenoemde Commissie Kwaliteitsbeheersing, die dan ook bij de inwerkingtreding van de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing (per 1 januari 2003) is opgeheven. Per deze laatste datum is de Raad van Toezicht zijn werkzaamheden officieel begonnen.

Hoofdstuk 2. Instelling van de Raad.

Op 11 november 2002 werd de Raad van Toezicht in de bestuurskamer van de NOvAA op de Nieuwe Parklaan 25 in Den Haag geïnstalleerd door de bestuursvoorzitter mevrouw T.L. Coster-Vlot.

De personele samenstelling van de Raad is aldus:

- *Mr B. de Hoogh* (voorzitter), oud-advocaat-generaal bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage, momenteel raadsheer-plaatsvervanger bij dat Hof;
- *Mr A.J.W.M. Jurgens* (plaatsvervangend voorzitter), oud-president van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch, momenteel raadsheer-plaatsvervanger bij dat Hof;
- *A.Th. Harmsen AA* (secretaris), oud-voorzitter van het NOvAA-bestuur, thans niet meer als AA-Accountant werkzaam;
- *H. Geerlofs AA* (lid), oud-voorzitter van het NOvAA-bestuur, werkzaam als AA-Accountant;
- *Dr W.A.F.G. Vermeend* (lid), oud-minister van Sociale Zaken, oud-staatssecretaris van Financien.

De meerderheid van de vijf leden tellende Raad van Toezicht is, zoals uit het bovenstaande overzicht blijkt, afkomstig uit andere disciplines dan uit de kring der AA's. De omstandigheid, dat de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter uit de rechterlijke macht voortkomen en een derde lid van de Raad een oud-bewindsman is, wordt door het NOvAA-bestuur als een waarborg gezien voor de onafhankelijkheid van de Raad ten opzichte van de NOvAA.

Ten aanzien van de onafhankelijke positie van de Raad kan ook worden gewezen op de bijzondere status, die de NOvAA als publiekrechtelijk orgaan ex artikel 134 van de Grondwet inneemt en als zodanig op grond van haar verordenende bevoegdheid in publiekrechtelijke zin de Raad eveneens een publiekrechtelijke status kan verlenen.

De onafhankelijkheid van de Raad wordt bovendien nog onderstreept door de aan hem verleende bevoegdheid zelfstandig onderzoek te doen bij accountantskantoren indien hem serieuze klachten bereiken. Ook kan de Raad zelfstandig zijn bevindingen ter kennis van de tuchtrechter brengen indien hem bij zijn toezicht van feiten of omstandigheden blijkt, die grond kunnen opleveren tot enigerlei sanctie door de tuchtrechter, de zogenaamde aanklagersfunctie (zie de artikelen 7 en 9 van de Verordening op de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA's).

Over de taakverdeling binnen de Raad van Toezicht kan het volgende worden gememoreerd. In de loop van het jaar 2003 werd het de Raad duidelijk, dat hij bij een toevloed van toetsingen fysiek niet in staat is naast de beoordeling van de toetsingsverslagen tevens een vraagbaak voor de toetsers te zijn en de toetsers praktische aanwijzingen voor het uitvoeren van de werkzaamheden te verstrekken. Om in deze problematiek te voorzien en ook om een gezonde afstand tussen de Raad en de toetsers in acht te nemen, achtte de Raad het zuiverder voor deze adviesfunctie een apart orgaan tussen de Raad en de toetsers te plaatsen. Na overleg met het NOvAA-bestuur is het toetsersplatform in het leven geroepen, dat in een grote behoefte zal voorzien, aangezien de gestadige uitbreiding van het aantal toetsers een toeneming van allerlei kwesties, die in de praktijk kunnen rijzen, zal betekenen. Naast de advisering kan dit platform ook een bijdrage leveren aan de kwaliteitsverbetering van het werk der toetsers, door steekproefsgewijs op gezette tijden toetsingsdossiers tegen het licht te houden en de gevonden knelpunten te bespreken met de cursusdocenten en desnodig met de betrokken toetsers.

Het secretariaat van de Raad is het specifieke aandachtsveld van de heer A.Th. Harmsen, die in zijn functie terzijde wordt gestaan door medewerkers, wier taak het is de Raad te ondersteunen in de meest brede zin van het woord. De werkplek van de medewerkers van het secretariaat bevindt zich ten kantore van de NOvAA. Er zijn maatregelen getroffen om te waarborgen dat de Raad van Toezicht en zijn medewerkers in volstreekte onafhankelijkheid hun werkzaamheden

kunnen verrichten. De handhaving van die onafhankelijkheid vormt voor de Raad een onderwerp van voortdurende aandacht en zorg. De werkzaamheden die het secretariaat entameert en begeleidt, komen in de hoofdstukken 3 en 4 tot uitdrukking.

Hoofdstuk 3. De Periodieke Preventieve Toetsing

3.1 Inleiding

Hoewel de Raad twee belangrijke aandachtsgebieden heeft, te weten: het preventief toetsen van de door accountantskantoren gehanteerde systemen van kwaliteitsbeheersing en het zelfstandig doen van onderzoeken naar situaties die tot een veroordeling van de tuchtrechter zouden kunnen leiden, heeft de Raad (vanwege het volume van de daarmee gepaard gaande activiteiten) zich in het afgelopen verslagjaar primair bezig gehouden met het opzetten van de periodieke preventieve toetsingen. Deze preventieve toetsingen zijn erop gericht vast te stellen of het stelsel van kwaliteitsbeheersing van een accountantskantoor voldoet aan algemeen aanvaarde normen voor de beroepsuitoefening. Tot de algemeen aanvaarde normen voor de beroepsuitoefening worden, behalve de door de nationale overheid opgestelde wet- en regelgeving, het tuchtrecht voor accountants, de jurisprudentie, de verordeningen en de vaktechnische publicaties van de beroepsorganisatie, onder omstandigheden ook de door het internationaal georganiseerde accountantsberoep opgestelde normen gerekend.

3.2 Opzet van het stelsel van toetsingen

Zoals uiteengezet in de voorgaande hoofdstukken kon de Raad, voor wat betreft de inhoud van een op te zetten systeem van kwaliteitsstoetsingen, dankbaar gebruik maken van het vele voorwerk dat door de Commissie Kwaliteitsbeheersing (onder de vlag en verantwoordelijkheid van de NOVAA) reeds was verricht. Dankzij dit voorwerk kon de Raad, in het najaar van 2002, al met een uitgewerkt plan van aanpak voor de toetsingen komen. De contouren van deze aanpak zagen er daarbij als volgt uit.

In beginsel wordt een accountantskantoor eenmaal in de zes jaar aan een toetsing onderworpen. Het kantoor dient te beschikken over een stelsel van kwaliteitsbeheersing dat voldoet aan de hiervoor genoemde algemeen aanvaarde normen voor de beroepsuitoefening. De toetsing houdt een onderzoek in, waarbij wordt nagegaan of het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing in opzet en werking voldoet aan de meergenoemde normen. De toetsing wordt uitgevoerd aan de hand van door de Raad vastgestelde toetsingsprogramma's. Deze toetsingsprogramma's zijn door de Raad, via het voor alle Accountants-Administratieconsulenten toegankelijke (besloten) deel van zijn website, bekend gemaakt. De Raad stelt ten behoeve van elke toetsing een toetsingsteam (bestaande uit minimaal 2 AA's) samen, dat de toetsing ter hand neemt. De Raad geeft minimaal zes weken van te voren aan een kantoor te kennen, dat bij het kantoor een toetsing zal plaatshebben. Van de kantoren wordt verwacht, dat alle voor de toetsing relevante gegevens aan het toetsingsteam ter beschikking worden gesteld. Na afloop van de toetsing neemt het toetsingsteam in een eindbespreking de waarnemingen door met het accountantskantoor. Op basis van de eindbespreking stelt het toetsingsteam een toetsingsverslag samen alsmede een gemotiveerd voorstel voor een door de Raad te vellen oordeel. Dit toetsingsverslag wordt voorgelegd aan het getoetste kantoor, dat in de gelegenheid wordt gesteld een schriftelijk commentaar op het toetsingsverslag aan de Raad te zenden. Op basis van het advies van de toetsers en de eventuele reactie van het getoetste kantoor vormt de Raad zich een eindoordeel. Het eindoordeel van de Raad kan van drieërlei aard zijn:

- a. het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet;
- b. het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet maar is voor verbetering vatbaar;
- c. het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet niet.

Als laatstgenoemde situatie (situatie c) zich voordoet, stelt de Raad een termijn waarbinnen het stelsel van kwaliteitsbeheersing dient te worden aangepast aan algemeen aanvaarde normen

voor de beroepsuitoefening. Bovendien doet de Raad een aantal concrete aanbevelingen ter verbetering van het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing.

Om na te gaan of het aldus opgezette stelsel van kwaliteitstoetsingen praktisch toepasbaar is, was door de Commissie Kwaliteitsbeheersing van de NOvAA een tiental pilot-toetsingen opgestart, om eventuele ondoelmatigheden en kinderziektes tijdig te kunnen opsporen. Aangezien deze Commissie (vanwege haar opheffing die samenhang met de installatie van de Raad) haar werk niet kon voltooien, heeft de Raad besloten om deze praktijktoets over te nemen en af te wikkelen.

3.3 Pilot-toetsingen

Een tiental accountantskantoren waar AA's werkzaam zijn, heeft zich in 2002 bereid verklaard om medewerking te verlenen aan een toetsing die (mede) gericht is op het in kaart brengen van eventuele tekortkomingen in de opzet en werking van het systeem van toetsingen. Om dergelijke pilot-toetsingen te kunnen uitvoeren, is het niet alleen noodzakelijk dat er een uitgewerkt systeem van toetsingen is, er dienen ook toetsers te zijn. En aangezien in de visie van zowel de Raad als van de beroepsorganisatie NOvAA een Accountant-Administratieconsulent uitsluitend toetsers kan zijn indien hij zich nader heeft bekwaamd in de achtergronden en karakteristieken van een dergelijke toetsing, moest er dus ook een cursus tot opleiding van toetsers worden ingericht. Ook hiervoor is, door eerder genoemde Commissie Kwaliteitsbeheersing van de NOvAA, het nodige voorwerk verricht. Naar aanleiding van de pilot zijn de gehanteerde procedures en documenten op onderdelen aangepast en zijn zij door de Raad als "versie 2003" voor gebruik vrijgegeven. De Raad heeft daarbij bewust gekozen voor het toevoegen van een jaaraanduiding aan de te hanteren toetsingsdocumenten. De wereld van de accountancy blijkt namelijk zeer dynamisch te zijn: zo heeft het accountantsberoep in 2003 onder andere te maken gekregen met nieuwe (aanvullende) voorschriften op het gebied van onafhankelijkheid, een wettelijke regeling met betrekking tot het melden van ongebruikelijke transacties en vallen Accountants-Administratieconsulenten voor het eerst onder de bepalingen die zijn opgenomen in de door de beroepsorganisaties NIVRA en NOvAA gezamenlijk uitgegeven bundel Richtlijnen voor de Accountantscontrole. Op grond van deze ontwikkelingen is de verwachting gerechtvaardigd dat de "versie 2004" (maar ook die van de daarop volgende jaren) op onderdelen zal afwijken van de in het daaraan voorafgaande jaar uitgebrachte toetsingsdocumenten.

Ook in de gehanteerde procedures heeft de Raad, naar aanleiding van de pilot, een aantal wijzigingen aangebracht. Eén van de belangrijkste veranderingen betreft de begeleiding van toetsers. De Raad is, mede op basis van signalen die door de toetsers zelf zijn afgegeven, tot de conclusie gekomen dat het (in het kader van de bevordering van de kwaliteit van de toetsingen) van belang is dat de toetsers eerst gedurende een aantal toetsingen ervaring opdoen onder begeleiding van een ervaren toetsers, alvorens een toetsers met een minder ervaren andere toetsers wordt uitgezonden. Deze conclusie heeft in het afgelopen verslagjaar belangrijke gevolgen gehad voor het aantal toetsers dat kon worden opgeleid en het aantal toetsingen dat kon worden uitgevoerd. Door de gekozen systematiek konden de reguliere toetsingen in 2003 slechts geleidelijk op gang komen. Na verloop van tijd zal een 'sneeuwbal-effect' ontstaan en zullen de aantallen toetsingen in zeer ras tempo kunnen toenemen. De Raad verwacht dat dit effect in de loop van 2004 optreedt.

3.4 Toetsingen 2003

De Raad is verheugd over het feit dat een zeer groot aantal Accountants-Administratieconsulenten (circa 150) kenbaar heeft gemaakt eventueel als toetsers te willen optreden. Zoals in de voorgaande paragraaf reeds is uiteengezet, heeft de Raad om praktische redenen de opleiding (en het als toetsers inzetten) van het merendeel van deze AA's enigszins moeten uitstellen. In 2003 is de Raad met een beperkt aantal (12) toetsers van start gegaan. De Raad heeft in het

verslagjaar een tweetal cursussen georganiseerd, waardoor ultimo 2003 het aantal opgeleide en inzetbare toetsers 36 bedroeg.

De Raad is er in zijn berekeningen steeds vanuit gegaan dat er in totaliteit circa 1.750 accountantskantoren zijn waar een Accountant-Administratieconsulent werkzaam is. Uitgaande van een toetsingsfrequentie van (minimaal) een keer in de zes kalenderjaren, betekent dit dat de Raad jaarlijks circa 300 kantoren (op a-selecte wijze) uit de populatie van te toetsen kantoren zal dienen te selecteren. De Raad heeft daarbij steeds als verwachting uitgesproken dat van de in enig jaar geselecteerde groep kantoren, steeds een gedeelte niet voor toetsing door de Raad in aanmerking zal komen. De reden voor niet-toetsing zal veelal gelegen zijn in het feit dat de desbetreffende kantoororganisatie is aangesloten bij een koepelorganisatie die door de Raad is geaccrediteerd omdat de desbetreffende koepel een systeem van kwaliteitstoetsing hanteert dat ten minste gelijkwaardig is aan de door de Raad uitgevoerde Periodieke Preventieve Toetsingen. Het is, naar de mening van de Raad, een verspilling van tijd en geld indien er door twee verschillende organisaties met hetzelfde doel een vergelijkbare toetsing bij één en hetzelfde accountantskantoor wordt uitgevoerd. De Raad verwacht dat door het stelsel van accreditatie jaarlijks gemiddeld ongeveer 50 toetsingen onnodig zullen blijken te zijn.

De door de Raad gekozen systematiek van een geleidelijke opbouw van het aantal toetsingen en een langzaam maar gestaag toenemende toetserspopulatie, hebben ertoe geleid dat er in 2003 in totaliteit slechts een klein deel van het normale jaarquotum (zijnde: 300 kantoren) voor een toetsing kon worden geselecteerd. De Raad heeft 64 kantoren geselecteerd die in 2003 aan een toetsing zouden worden onderworpen. Uiteindelijk is 38% van deze groep (24 kantoren) in het verslagjaar ook daadwerkelijk voor een toetsing bezocht. Van de 40 geselecteerde kantoren die in het afgelopen jaar niet voor een toetsing zijn bezocht, kon 20% (8 kantoren) in aanmerking komen voor een (op grond van de verordening automatisch toegekende) vrijstelling doordat zij lid zijn van een organisatie die een verzoek tot accreditatie heeft ingediend. Voorts heeft 18% (7 kantoren) van de niet-bezochte kantoren een verzoek voor een tijdelijke vrijstelling (dat wil zeggen: een vrijstelling voor maximaal 1 jaar) ingediend dat door de Raad is gehonoreerd. Eén geselecteerde organisatie (3%) bleek zich inmiddels niet meer te richten op de uitoefening van het openbaar accountantsberoep, waardoor deze in het geheel niet meer voor toetsing in aanmerking kwam. Voor de resterende 24 niet bezochte accountantskantoren gold dat de toetsing om praktische redenen niet (meer) in 2003 kon plaatsvinden. Die redenen waren veelal gelegen in de omstandigheid dat (ondanks de aankondiging die minimaal 6 weken voor de toetsingsdatum wordt gedaan) op het laatste moment bleek dat de gekozen datum het geselecteerde kantoor (of de toetsers) niet schikte. Het vinden van een nieuwe, zowel de toetsers als het kantoor conveniërende datum liep daarbij, mede vanwege aanloopproblemen op het secretariaat van de Raad, onnodige vertraging op. Laatstgenoemde situatie doet zich, mede door uitbreiding van de personele bezetting van het secretariaat, inmiddels niet meer voor.

	Aantal	%
Geen accountantskantoor (meer)	1	
Tijdelijke vrijstelling verleend	7	
Lid van koepelorganisatie die accreditatieverzoek heeft ingediend	8	
Toetsing kon geen doorgang vinden (uitgesteld)	24	
Geselecteerd doch niet voor toetsing bezocht	40	62
In 2003 getoetst	24	38
Totaal aantal voor toetsing geselecteerd	64	100
	===	===

Tabel I. Afhandeling van voor toetsing geselecteerde kantoren in 2003

Het grote aantal toetsingen dat om puur praktische redenen geen doorgang kon vinden, baart de Raad (met het aantal van circa 300 toetsingen per jaar in het vooruitzicht) de nodige zorgen. Zowel de termijn waarop de namen van de toetsers aan de kantoren bekend moeten worden gemaakt (6 weken van tevoren), als de neiging van een aantal kantoren om bezwaar te maken tegen (de datum van) de toetsing, is hier debet aan. Zou deze tendens zich doorzetten naar het toetsingsjaar 2004, dan voorziet de Raad een onnodig extra beslag op schaarse menskracht, waardoor de kosten van de toetsing (ook voor die kantoren waar de toetsing op de oorspronkelijk geplande datum doorgang kan vinden) zullen toenemen. De voor een toetsing in rekening gebrachte tarieven blijken overigens, vanwege het feit dat met de logistiek rondom een toetsing meer tijd gepaard gaat dan oorspronkelijk begroot, ook wanneer alle toetsingen op de geplande datum doorgang zouden kunnen vinden, thans reeds niet meer kostendekkend te zijn. De Raad zou om die reden een ruimere armslag (daar waar het gaat om bijvoorbeeld het op een kortere termijn dan 6 weken kunnen aankondigen van de namen van een toetsers) en een doorslaggevend stem (daar waar het gaat om het kunnen vasthouden van de aangekondigde toetsingsdatum) zeer welkom achten. Dat hiervoor wellicht de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing dient te worden aangepast, kan het onvermijdelijke gevolg zijn.

3.5 Uitkomsten van de toetsingen

Het accountantsberoep staat van oudsher bekend als een beroep van deskundigheid en betrouwbaarheid. Accountants hebben een langdurige en brede opleiding achter de rug, waardoor zij goed zijn voorbereid op hun maatschappelijke taak. Gebruikers van accountantsdiensten (het "maatschappelijk verkeer") moeten kunnen afgaan op de uitkomsten van het werk van de accountant. Zij baseren hun beslissingen mede op het oordeel dat de accountant heeft afgegeven bij financiële verantwoordingen. Hoewel het (zowel internationale als nationale) accountantsberoep in het verslagjaar door allerlei beurs- en boekhoudschandalen herhaaldelijk negatief in de publiciteit is geweest, heeft de Raad tijdens zijn toetsingen geen aanwijzingen kunnen vinden voor systematisch voorkomende misstanden in het accountantsberoep. In het merendeel van de toetsingen (63%) kon de Raad tot de conclusie komen dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing van het getoetste kantoor voldeed aan de daaraan te stellen eisen. Niettemin heeft de Raad in die situaties soms toch punten ter verdere verbetering gesignaleerd. De in de getoetste kantoren werkzame Accountants-Administratieconsulenten zijn weliswaar allen zeer enthousiast en toegewijd met hun vak bezig, zij zijn zich lang niet altijd ten volle bewust van het feit dat de door hen geleverde kwaliteit in een toetsing ook door anderen expliciet moet kunnen worden vastgesteld. Dit betekent dat de Raad hoge eisen stelt aan de wijze waarop accountants hun werkzaamheden hebben gedocumenteerd en in het dossier hebben vastgelegd. Hieruit moet eenduidig kunnen worden afgeleid welke werkzaamheden zijn verricht en tot welke conclusies die werkzaamheden hebben geleid. Op het punt van de dossiervorming kon een aantal accountantsorganisaties het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing nog duidelijk verbeteren: in lang niet in alle gevallen werd bijvoorbeeld een werkprogramma in het dossier aangetroffen, of was de dossierindeling gestandaardiseerd en voorzien van een duidelijke inhoudsopgave. Ook stelde de Raad in een aantal situaties vast dat minder vastleggingen in het dossier waren opgenomen dan op grond van de opdracht en daarbij behorende werkzaamheden zou mogen worden verwacht. Voor wat betreft de rapportering door accountants moest de Raad in meerdere situaties constateren dat de getoetste accountants in meer of mindere mate afwijken van de door hun beroepsorganisatie aanbevolen tekst van de (samenstellings-, beoordelings- of accountants)verklaring.

	Aantal	%
a. Het systeem van kwaliteitsbeheersing voldoet		
b. Het systeem van kwaliteitsbeheersing voldoet, maar is voor verbetering vatbaar	15	63
c. Het systeem van kwaliteitsbeheersing voldoet niet	9	37
Totaal aantal uitgesproken oordelen	24	100
	===	===

Tabel II. Door de Raad uitgesproken oordelen inzake toetsingen 2003

De Raad heeft als beleidsuitgangspunt geformuleerd dat hij de overtreding van bepaalde, voor het functioneren van het accountantsberoep als fundamenteel beschouwde normen, bij zijn oordeelsvorming over de kwaliteit van het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing zwaar zal laten meewegen. Het gaat hierbij met name om overtreding van de regels op het gebied van de eer van de stand (artikel 5 GBAA), onpartijdigheid (artikel 9 GBAA), geheimhouding (artikel 10 GBAA), deskundigheid en deugdelijke grondslag (artikel 11 GBAA), en onafhankelijkheid (artikel 24 GBAA). Tijdens de toetsingen over het verslagjaar 2003 heeft de Raad echter geen situaties aangetroffen die een dusdanige schending van genoemde normen inhielden, dat op grond hiervan reeds moest worden geconcludeerd dat het gehanteerde interne stelsel van kwaliteitsbeheersing niet voldeed.

Hoofdstuk 4. Overige werkzaamheden

4.1 Organisatie

De Raad heeft in het verslagjaar veel aandacht besteed aan het vorm geven van zijn organisatie. Dit betekent niet alleen dat de Raad zorgvuldig heeft gekeken naar de procedures die tijdens de toetsing worden gehanteerd (de oriënterende vragenlijst, de toetsingsprogramma's voor de diverse opdrachten, de formulieren voor het rapporteren van de toetsingsbevindingen, de richtlijnen voor een toetsers, de inrichting en formulering van de eindoordeelen) maar ook naar het inzetten van mensen en middelen ter afwikkeling van de toetsingen. De toetsers vervullen daarbij een zeer cruciale rol: dankzij deze Accountants-Administratieconsulenten is de Raad immers in staat om zijn taak gestalte te geven. Met name door de inzet van deze toetsers 'van het eerste uur', personen die reeds in een vroeg stadium bij de opbouw van het systeem van Periodieke Preventieve Toetsingen zijn betrokken, heeft de Raad zijn werkzaamheden in 2003 verder kunnen uitbouwen. De Raad is de toetsers erkentelijk voor het begrip en de flexibiliteit die zij hebben kunnen opbrengen voor de aanloopproblemen waar een opstartende organisatie mee te maken krijgt. De Raad heeft in het verslagjaar ook veel aandacht besteed aan de verdere uitbreiding van zijn secretariële ondersteuning. Naast de twee medewerkers die ultimo 2003 op full-time basis aan de Raad verbonden waren, kon de Raad beschikken over een tweetal krachten die op incidentele basis voor secretariële ondersteuning inzetbaar waren.

4.2 Communicatie

Een goed contact met alle op het speelveld van kwaliteitsbeheersing door en voor accountants actieve spelers, acht de Raad van groot belang. Het is om deze reden dat de Raad in het eerste jaar van zijn bestaan, heeft getracht om met een aantal belangrijke partijen op dit gebied contact te hebben. In eerste instantie heeft de Raad dit gedaan door het beschikbaar stellen van informatie over het door de Raad gehanteerde systeem van kwaliteitstoetsing. Zo heeft de Raad alle AA-Accountants geïnformeerd via de huisorganen van de NOvAA (het vaktechnisch maandblad Accountant-Adviseur en de viertiendaagse nieuwsbrief Noviteiten). Daarnaast heeft de Raad een eigen website (www.rvtbaa.nl) laten ontwikkelen, alwaar algemene informatie over de Raad en de toetsingen kan worden verkregen. Alle Accountants-Administratieconsulenten kunnen (op het voor hen toegankelijke besloten deel van deze site) bovendien de meest recente versie van de door de Raad gehanteerde toetsingsdocumenten raadplegen en downloaden.

Naast deze 'generieke' communicatie heeft de Raad ook rechtstreeks contact gelegd met een aantal nauw bij de (kwaliteit van de) beroepsuitoefening van Accountants-Administratieconsulenten betrokken organisaties. Zo heeft de Raad in het verslagjaar een aantal keren vergaderd met (vertegenwoordigers van) het bestuur van de beroepsorganisatie NOvAA, waaronder een keer tezamen met de Raad van Advies van de NOvAA. Tijdens deze gesprekken, die in een informele en constructieve sfeer verliepen, is niet alleen aandacht besteed aan de voortgang van de werkzaamheden van de Raad, maar ook aan algemene vraagstukken met betrekking tot het accountantsberoep.

Ook met het ministerie van Financiën, het ministerie dat thans belast is met de regelgeving omtrent accountants en dat in het verslagjaar de conceptwet Toezicht Accountantsorganisaties ter commentaariëring heeft vrijgegeven, heeft de Raad kennisgemaakt en nader van gedachten gewisseld. Tijdens deze bijeenkomsten heeft de Raad grote belangstelling getoond voor de initiatieven van het ministerie om te komen tot nieuwe regelgeving voor accountants. Met name het onderdeel van de conceptwet dat betreft 'het onafhankelijk extern toezicht' genoot daarbij extra aandacht van de Raad. De Raad stelt zich daarbij op het standpunt dat toezicht op de uitoefening van de kwaliteit van de beroepsuitoefening door accountants een goede zaak is, dat een onafhankelijk extern toezichthouder met een wettelijke signatuur daarbij onontbeerlijk is, maar

dat die toezichthouder niet noodzakelijkerwijs de in het conceptwetsvoorstel genoemde Autoriteit Financiële Markten (AFM) hoeft te zijn. Gelet op de wens van de Tweede Kamer (zoals verwoord in de Motie Van Baalen) om de AFM met name het toezicht op 'public interest entities' (organisaties van openbaar belang) te laten verzorgen, is er naar de mening van de Raad nog een voldoende groot werkterrein voor de Raad om (in plaats van de AFM) toezicht op de kwaliteit van de beroepsuitoefening van accountants uit te oefenen.

4.3 Accreditatie

Op grond van artikel 15 van de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing kan de Raad een stelsel van kwaliteitsbeheersing dat hij ten minste gelijkwaardig acht aan zijn eigen stelsel, accrediteren. Het gevolg van een accreditatie is dat de Raad (de leden van) die geaccrediteerde (koepel)organisatie niet langer aan toetsing zal onderwerpen doch zich zal beperken tot het beoordelen van de opzet en werking van het door de geaccrediteerde organisatie gehanteerde systeem van kwaliteitsbeheersing. Het voordeel van een stelsel van accreditatie is dat hierdoor wordt voorkomen dat twee verschillende organisaties eenzelfde accountantsorganisatie voor hetzelfde doel aan toetsing onderwerpen.

In het verslagjaar heeft de Raad in het kader van accreditatie contact gehad met zowel de kantoororganisatie SRA als met de beroepsorganisatie Koninklijk NIVRA. De SRA heeft bij de Raad een verzoek tot accreditatie ingediend dat in het verslagjaar (met een positieve beslissing) kon worden afgewikkeld. Met de beroepsorganisatie Koninklijk NIVRA heeft de Raad overlegd over het (over en weer) accrediteren van elkaars systeem van kwaliteitsbeheersing. Hiertoe zijn in het verslagjaar gesprekken gevoerd, die ultimo 2003 in een zeer gevorderd stadium verkeerden, doch de afronding (resultierend in een accreditatie) heeft in het verslagjaar niet (meer) kunnen plaatsvinden. Hangende de uitkomst van de accreditatie heeft de Raad besloten om (geheel conform het bepaalde in artikel 14 lid 5 van de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing) die accountantskantoren waar de meerderheid van de aldaar werkzame accountants zijn aangesloten bij het NIVRA, (nog) niet aan toetsing te onderwerpen.

Hoofdstuk 5. Conclusies en Aanbevelingen

De Raad heeft in het verslagjaar moeten constateren dat accountants doorgaans zeer gewetensvol met hun werk omgaan. De kwaliteit van het merendeel van de getoetste organisaties was dan ook voldoende, al waren er wel mogelijkheden tot verbetering. Een standaard dossierindeling, een dossier dat voorzien is van een goede inhoudsopgave en gevuld met zowel werkprogramma's als de resultaten van de verrichte arbeid, maken het voor de Raad mogelijk om in alle gevallen eenduidig vast te kunnen vaststellen of de werkzaamheden op het vereiste (kwaliteits)niveau zijn verricht.

De Raad heeft zich bij het uitvoeren van zijn werkzaamheden in het verslagjaar geconfronteerd gezien met een aantal aanloopproblemen. Een deel van die problemen had te maken met het feit dat, ondanks de vroegtijdige aankondiging van een toetsing, deze uiteindelijk geen doorgang kon vinden doordat de aangekondigde toetsing bij het desbetreffende kantoor om uiteenlopende redenen 'niet gelegen' kwam. Het vinden van een nieuwe, alle betrokkenen conveniërende datum verliep daarbij verre van eenvoudig en bleek zeer tijdrovend.

De Raad constateert dat hem thans de formele middelen ontbreken om kantoren, wanneer de bereidheid om mee te werken aan het vinden van een passende toetsingsdatum onvoldoende is, op doorslaggevende wijze te overtuigen dat het noodzakelijk is dat de toetsers op de geplande toetsingsdatum hun werkzaamheden verrichten.

Tevens constateert de Raad dat een aantal in de verordening genoemde termijnen in de praktijk (nagenoeg) onhaalbaar is gebleken.

Voorts neemt de Raad waar dat de met de toetsingen gepaard gaande arbeid dusdanig omvangrijk is, dat de tarieven die voor de toetsingen worden gehanteerd ontoereikend zijn om tot een kostendekkende exploitatie te komen.

De Raad geeft de beroepsorganisatie NOvAA in overweging om de hiervoor gesignaleerde knelpunten op te heffen opdat de Raad zijn taak naar behoren kan vervullen.

